

สรุปผลการพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาล

สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2547

สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ

ห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ มีหน้าที่หลักในการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ เพื่อให้การสนับสนุนการตรวจวินิจฉัยรักษาโรคผู้ป่วย ติดตามการรักษาโรค ควบคุม ป้องกันและเฝ้าระวังการเกิดโรค นอกจากนี้ข้อมูลทางห้องปฏิบัติการยังช่วยสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพ และนำมาวิเคราะห์ เพื่อวางแผนการบริหารจัดการและบริการสาธารณสุขของประเทศ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นผลการตรวจวิเคราะห์หรือข้อมูลที่ได้จากห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุข จึงต้องมีคุณภาพสูงในด้านของความถูกต้อง เชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้สนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ได้ทันตามเวลาที่ต้องการ ในสถานการณ์ปัจจุบันห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาลต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้มีการพัฒนาคุณภาพตามนโยบายของหน่วยงาน และตามกระแสสังคมที่เปลี่ยนไป โดยยึดถือเอาระบบคุณภาพมาตรฐานใด ๆ มาใช้ก็ตาม ถือได้ว่าโรงพยาบาลต่างๆ ได้ยอมรับระบบคุณภาพ

ในปีงบประมาณ 2547 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยสำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการและศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยสำนักงานพัฒนาระบบบริการสุขภาพ สำนักตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในทุกเขตสาธารณสุข สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล สมาคมเทคนิคการแพทย์แห่งประเทศไทย และราชวิทยาลัยพยาธิแพทย์แห่งประเทศไทย ดำเนินการพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุข เพื่อพัฒนาคุณภาพห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศให้มีคุณภาพมาตรฐานตามมาตรฐานห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ 2544 สามารถขอการตรวจประเมิน และได้รับการรับรองระบบคุณภาพมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ รวมทั้งได้รับการรับรองตามระบบคุณภาพมาตรฐานสากล ISO 15189 ตลอดจนสนับสนุนการบริการสาธารณสุข ของสถานพยาบาลและหน่วยงานสาธารณสุขดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมนโยบายด้านสาธารณสุขของรัฐบาลในการสร้างหลักประกันสุขภาพให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทุกเขตสาธารณสุขทั่วประเทศ จำนวนไม่น้อยกว่า 200 แห่ง และห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการฯ ร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนายกระดับขึ้น 1 ชั้น จากทั้งหมด 3 ชั้น โดยประเมินจากแบบสอบถามงานเทคนิคการแพทย์ของสมาคมเทคนิคการแพทย์แห่งประเทศไทย หรือแบบสอบถามมาตรฐานห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ ISO 15189 (แล้วแต่กรณี) คิดคะแนนทั้งหมด 100 คะแนน แบ่งเป็น 3 ชั้น ชั้นที่ 1 คะแนน 0 – 35 ชั้นที่ 2 คะแนน 36 – 70 และชั้นที่ 3 คะแนน 71 – 100 ซึ่งมีห้องปฏิบัติการชั้นสูตรสาธารณสุขของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขสนใจสมัคร

เข้าร่วมโครงการ 251 แห่ง และได้รับอนุมัติงบประมาณสนับสนุนจำนวน 204 แห่ง เนื่องจากงบประมาณที่ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้รับจัดสรรจากสำนักงานงบประมาณมีจำกัด และสามารถจัดสรรโดยคิดจากต้นทุน ต่อหน่วยในการพัฒนา 35,000 บาทต่อแห่ง ห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการประกอบด้วยห้องปฏิบัติการ ของโรงพยาบาลศูนย์ 16 แห่ง โรงพยาบาล ทัวไป 46 แห่ง และโรงพยาบาลชุมชน 189 แห่ง

จากการดำเนินการพัฒนาระบบคุณภาพของห้องปฏิบัติการชั้นสูตสาหกรรมสุขของโรงพยาบาล ที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งสิ้น 251 แห่ง มีห้องปฏิบัติการที่มีการยกระดับคุณภาพของห้องปฏิบัติการขึ้น 1 ชั้น จำนวน 100 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.8 ห้องปฏิบัติการที่มีการยกระดับขึ้น 2 ชั้น จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.2 และมีห้องปฏิบัติการที่ระดับคะแนนเพิ่มขึ้นแต่ไม่เกิน 1 ชั้น จำนวน 114 แห่ง คิดเป็น 45.4 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากห้องปฏิบัติการที่ไม่มีการยกระดับขึ้นแล้วจะเห็นว่าส่วนใหญ่มีระดับคะแนนอยู่ในชั้นที่ 2 จำนวน ถึง 61 แห่ง และอยู่ในระดับชั้นที่ 3 ถึง 32 แห่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการ มีการพัฒนาระบบคุณภาพอยู่ในชั้นดี เมื่อพิจารณาถึงระดับคะแนนของแต่ละห้องปฏิบัติการพบว่า มีห้องปฏิบัติการที่มีผลการประเมินครั้งที่ 2 มีคะแนนลดลงจากการประเมินครั้งที่ 1 จำนวน 15 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 6.0 ของห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพัฒนาได้ ลาออกจากราชการทำให้การพัฒนาต้องหยุดชะงัก ขาดบุคลากรทางเทคนิคที่จะดำเนินการต่อ รวมทั้งการ ประเมินผลของบางห้องปฏิบัติการใช้ผู้ประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นคนละคณะกันทำให้การให้คะแนน แตกต่างไปด้วย นอกจากนี้มีห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการ และได้มีการประเมินผลในเบื้องต้นและ ดำเนินการพัฒนา แต่ยังไม่ได้ดำเนินการประเมินหลังการพัฒนาอีกจำนวน 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของ ห้องปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาห้องปฏิบัติการชั้นสูตสาหกรรมสุขของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงในครั้งนี้สามารถดำเนินการได้เพียง 251 แห่ง จากทั้งหมดกว่า 800 แห่ง ซึ่งยังไม่ครอบคลุม ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลทั้งหมด และผลการประเมินยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของดัชนีชี้วัด แต่การ ดำเนินการเป็นที่น่าพอใจ และสามารถสร้างเครือข่ายการพัฒนาในแต่ละเขตพื้นที่ มีการทำงานเป็นทีม บาง เขตดำเนินการโดยใช้ระบบครูพี่เลี้ยงลงไปดำเนินการ อย่างไรก็ตามการดำเนินการของโครงการพัฒนาพัฒนาระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการครั้งนี้ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุง เพื่อให้การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพใน ปีงบประมาณ 2548 เช่น รูปแบบการประเมินผล ซึ่งในปีงบประมาณ 2547 ให้แต่ละเขตพื้นที่ดำเนินการ พัฒนาเอง และสามารถเลือกใช้แบบประเมินตามมาตรฐานงานเทคนิคการแพทย์ของสมาคมเทคนิคการแพทย์แห่ง ประเทศไทย หรือใช้แบบประเมินตามมาตรฐานห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ ISO 15189 ของสำนัก มาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ทำให้ผลการพัฒนาในแต่ละเขตพื้นที่มีความแตกต่างกัน ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ชัดเจน นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการชั้นสูตของโรงพยาบาลต่างๆ ยังขาดบุคลากรอีกจำนวนมาก รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานยังขาดความก้าวหน้าในสายงาน หากได้รับการสนับสนุน ในส่วนที่ขาดจะสามารถยกระดับคุณภาพของห้องปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น